

Handlingsplan återstart Blekinge

Dokumentnamn: Handlingsplan återstart Blekinge		Revision: 01
Dokumenttyp:	Dokumentnummer:	
Detta dokument gäller för: Regional utveckling / Regional utveckling, kultur och bildning	Funktionsområde:	
Dokumentansvarig:	Beslut av:	
Beslut datum:	Nästa revidering:	

Innehåll

Bakgrund.....	4
Uppdrag.....	4
Nuläge	4
Långsiktiga effekter och utmaningar.....	4
Branscher som är hårdast drabbade	5
Viktiga insatsområden oavsett Covid-19 - attraktivt boende och livslångt lärande.....	5
Projekt med koppling till effekten av Covid-19	6
Primärt insatsområde – digital omställning och innovation	7
1. Tillämpade testbäddar och demonstrationsytor	7
2. Ökad kompetens och innovationsförmåga	9
3. Stöd för digital omställning.....	9
Förutsättningar för att lyckas med omställning och återstart.....	10

Bakgrund

Med anledning av Covid-19:s påverkan på näringslivet har regionala utvecklingsnämndens ordförande Johan Sandberg lämnat uppdrag att ta fram en handlingsplan för Blekinges återhämtning från pandemin – Återstart Blekinge. Bakgrunden till uppdraget är att finanskrisen 2008/2009 drabbade Blekinge särskilt hårt. Återhämtningen har i jämförelse med andra regioner tagit lång tid (ca 10 år) och tillväxten har varit svag under denna period. Blekinges återhämtning behöver ske snabbare denna gång.

En arbetsgrupp bestående av följande personer har arbetat med uppdraget:

Anders Borgehed, Sydsvenska Handelskammaren

Lottie Dahl Ryde, Region Blekinge

Ingela Håkansson, TechTank

Andreas Larsson, BTH

Peter Mattisson, CIMON

Maria Sällström, Brokamåla gård

Martin Wallin, Ericsson

Uppdrag

Syftet med handlingsplanen är att ringa in några områden som anses särskilt viktiga för att underlätta en återstart av Blekinges näringsliv. Huvudsaklig inriktning är aktiviteter som kan genomföras under 2021 med effekter på kort och lång sikt. Handlingsplanen ska vara ett underlag för att möta eventuella förstärkningar av offentliga satsningar från nationell nivå eller EU samt som underlag för användande av regionala utvecklingsmedel. Handlingsplanen ska vara klar den 30 november 2020.

Nuläge

Långsiktiga effekter och utmaningar

Covid-19 har påverkan på både kort och lång sikt på företag och hur vi lever våra liv. Vissa förändringar har accentuerats med anledning av Covid-19. Pandemin har inte skapat nya förändringsmönster utan snabbat på utvecklingen som redan sker.

Några av de effekter och utmaningar som arbetsgruppen har diskuterat och tror är långsiktiga är:

- Ändrade anställningsformer, till exempel gigeekonomi (tillsvidare anställningar ersätts med tillfälliga jobb).
- Ändrade arbetssätt, till exempel distansarbete (fysiska arbetsplatser primärt utifrån socialt och kreativt behov inom vissa sektorer).
- Ändrade undervisningsformer, till exempel flexibelt lärande (traditionell klassrumsundervisning minskar till förmån för ett lärande som är särskilt anpassat för individens behov och förutsättningar med stöd av digitala verktyg).
- Ändrade behov av lokal- och kontorsytor som en effekt av bland annat ökat distansarbete, ändrade undervisningsformer och behov av att hålla distans vid fysiska träffar.
- Ändrad attityd gentemot digitalisering understött av ett pågående teknikskifte med bland annat 5G och AI (till exempel att digitala alternativ kring upplevelser, möten, aktiviteter i många fall kan anses överlägsna de traditionella alternativen).

Branscher som är hårdast drabbade

Branscher som är hårt drabbat idag är bla detaljhandel, besöksnäring och restauranger beroende på de utökade restriktionerna som har kommit under november månad. Förutsättningarna för dessa branscher har ändrats helt. I handlingsplanen finns inte några förslag till aktiviteter riktat mot dessa branscher beroende på att de drastiska ändringarna för branscherna kom sent i förhållande till tidplanen för arbetet med handlingsplanen. Arbetsgruppen vill dock betona vikten av att Region Blekinge arbetar skyndsamt med insatser och stöd kopplat till dessa branscher och att arbetet görs i samverkan med bla branschföreträdare och kommunernas näringslivskontor.

Viktiga insatsområden oavsett Covid-19 - attraktivt boende och livslångt lärande

Bostadsfrågan är oerhört viktig för att kunna attrahera arbetskraft och företagare till Blekinge. Om intressanta arbeten finns men inga bostäder är det svårt för arbetskraften att flytta hit och därmed svårt för företagen att rekrytera. Attraktivt boende är en nyckelfaktor när det gäller att attrahera arbetskraft och frågan blir ännu viktigare för Blekinge med de nya sätten att arbeta och studera, d v s mer flexibelt, mer distansbaserat, mer digitalt. Blekinge har en möjlighet att bli platsen där man vill bo och arbeta men även där man vill bo även om man arbetar utanför länet. De senaste årens befolkningstillväxt i länet har inneburit en ökad efterfrågan på bostäder. Sedan 2017 uppger samtliga fem kommuner i Blekinge att det råder underskott på bostäder, särskilt i centralorterna. Blekinge län har haft en svag utveckling av bostadsbeståndet under de senaste decennierna. I genomsnitt har det årligen uppförts 2 bostäder per 1 000 invånare mellan 1990–2018. (jämförelsesiffra för riket är 3,1 bostäder/1000 invånare). Detta är den lägsta byggnadstakten i södra Sverige och den fjärde lägsta i riket som helhet. Som en del i att återstarta Blekinge behöver bostadsbyggandet öka. Blekinges aktörer behöver jobba tillsammans för att driva bostadsfrågan. Ett strukturerat samarbete mellan kommuner, länsstyrelse, Region Blekinge och andra aktörer behöver ske för att öka farten och att ha gemensamma mål. Samordningsytor och ett gemensamt förhållningssätt för bostadsbyggandet behövs. Bostadsfrågan är viktig ur bland annat ett kompetensförsörjningsperspektiv för företagen.

Kompetensförsörjning och livslångt lärande är strategiska frågor i utvecklingen av länet. Det är viktigt att ta tillvara den möjlighet som finns nu. Genom olika stödinsatser för omställning kan kompetensen höjas för redan yrkesverksamma. Det livslånga lärandet innebär att individen lär under hela livet. Ansvaret för det livslånga lärandet är delat mellan individen, arbetsgivaren och utbildningssystemet. Dialog med näringslivet om deras behov av nya utbildningar (yrkesutbildningar, lärlingsprogram mm) behöver genomföras. Detta kan lämpligen göras via exempelvis TechTank. En utmaning i sammanhanget är att livslångt lärande i dagsläget inte genererar utökade anslag för högre lärosäten, och om inte denna situation förändras är det av yttersta vikt att Region Blekinge ger särskilda anslag för livslångt lärande inom områden kopplat till digital omställning och innovationsförmåga.

De regionala lärosätena (som är en del i det regionala innovationssystemet) är betydelsefulla för innovation och forskning i företag. Det är viktigt för att utveckla regionala specialiseringar i en tid av ökad global

konkurrens. Det blir allt viktigare för näringslivet att dra nytta av globaliseringens möjligheter och därmed ökar även betydelsen av internationella samarbeten. Regioner behöver vara internationellt konkurrenskraftiga för att kunna attrahera kompetens, företag och kapital. Även om förutsättningarna för internationella affärer delvis ändrats med anledning av pandemin så är internationalisering fortsatt en viktig faktor för näringslivets utveckling.

Högskolorna är betydelsefulla för att möta den stora efterfrågan på kompetens i privat och offentlig sektor som finns i en alltmer kunskapsdriven ekonom. En viktig strategi för utveckling är att växa som kunskapsregion och att ta tillvara förutsättningarna med en högskola i världsklass.

Infrastruktursatsningar är viktiga långsiktiga frågor för en regions tillväxt och näringslivets möjligheter att växa. Det är av stor vikt att dessa frågor drivs gemensamt med angränsande län.

Projekt med koppling till effekten av Covid-19

Det finns tre regionala projekt som är uppstartade eller under uppstart med koppling till effekterna av covid-19. Delar av det som tas upp i handlingsplanen kan lämpligen genomföras i projekten. Projekten är CoDev, CoSkill och CoTourism som beskrivs kort här.

CoDev

Projektet koordinerar insatser som riktar sig mot små och medelstora företag i Blekinge. Region Blekinge är projektägare och partners i projektet är Blue Science Park, Net Port Science Park, Techtank, Almi i Blekinge, Blekinge Business Incubator och Visit Blekinge. Företag som behöver stöd slussas till det projekt eller den aktör som kan leverera den tjänst eller det stöd som företaget efterfrågar. Tjänster och stöd erbjuds inom två insatsområden:

- Förhindra nedläggning av företag
- Öka företagets förnyelse- och omställningsförmåga

CoSkill

Projektet ska stärka ställningen på arbetsmarknaden för individer som är permitterade, varslade eller anställda i ekonomiskt utsatta branscher med anledning av Covid-19. Blekinge och Skånes klusterorganisationer kommer driva de operativa delarna i projektet. I Blekinge är det Techtank, Blekinge Business Incubator (BBI), Blue Science Park och NetPort Science Park och Region Blekinge som deltar i projektet. Projektet kommer att genomföra behovsanalyser och arbeta med skräddarsydda lösningar för individens kompetensutveckling. Beroende på var behovet är störst kommer insatserna rikta sig till en bredd av branscher. Tjänster och stöd erbjuds inom fyra insatsområden:

- Innovationsledning
- Industri 4.0
- Digital närvaro
- Digital spets.

CoTourism

Projektet koordinerar insatser som riktar sig mot små och medelstora företag inom besöksnäringen i Blekinge som drabbats eller riskerar att drabbas av effekterna av Covid-19. Region Blekinge är projektägare och samverkanspartner är Visit Blekinge. Företagen erbjuds delta i skraddarsydda insatser med syfte att öka företagets förnyelse- och intjäningsförmåga och därmed konkurrenskraft. Tjänster och stöd erbjuds inom två insatsområden:

- Digitalisering
- Hållbar affärs- och produktutveckling.

Primärt insatsområde – digital omställning och innovation

I arbetet med handlingsplanen har arbetsgruppen behövt prioritera de insatsområden som ses som viktigast att driva på under 2021. Läget som Covid-19 medför kan ses som en katalysator för att utveckla nya produkter och tjänster för långsiktig konkurrenskraft, och därför ses digital omställning och innovation som primärt insatsområde. Det finns dock fler insatsområden som är viktiga för att driva på utvecklingen i Blekinge. Några områden har nämnts tidigare i handlingsplanen. Det behöver betonas att all förändring måste genomsyras av hållbarhet.

För att öka tempot i den digitala omställningen och öka innovationsförmågan i Blekinge föreslås att man fokuserar på tre delar.

- 1 Tillämpade testbäddar och demonstrationsytor
- 2 Ökad kompetens och innovationsförmåga
- 3 Stöd för digital omställning

Dessa tre områden är satsningar för att få utvecklingen att gå så snabbt som möjligt och driva på omställningstakten för att gynna Blekinges utveckling.

1. Tillämpade testbäddar och demonstrationsytor

Enligt Vinnova är en testbädd ”en fysisk eller virtuell miljö där företag, akademi och andra organisationer kan samverka vid utveckling, test och införande av nya produkter, tjänster, processer eller organisatoriska lösningar inom utvalda områden”.

I Blekinge finns det ett flertal testbäddar som t ex NetPort Science Park-kopplade EdTest (digitala lösningar för lärande, s k EdTech), ett TechTank-kopplat excellenscenter inom pressning- och formning (Stamping and Forming Center of Excellence), Blue Science Parks testbäddar inom ramen för Test Arena Blekinge (eHälsa, Marin teknik och Digital), Blue Science Parks teknikaccelerator (The Concept Lab), samt TechTanks pilotprojekt Blekinge Industriellt Testcenter.

Tillämpade testbäddar underlättar för företag och andra organisationer att testa ny teknik för att snabbare tillgodogöra sig den i sin verksamhet. Genom att visa hur ny teknik kan användas kan man inspirera till att

lösningar tillämpas inom nya områden och inom andra företag och organisationer. Syftet med insatser kopplade till tillämpade testbäddar är att öka takten i den digitala omställningen genom att använda redan befintliga testbäddar och demonstrationsytor för att visa ny teknik och tillämpning av den. Det innebär att befintliga testbäddar används och växlas upp genom nya arbetsmetoder och ökad samverkan mellan aktörer som å ena sidan har behov av nya lösningar och å andra sidan har kapacitet och förmåga att utveckla och leverera sådana lösningar.

Takten för digital omställning kan öka genom att de tillämpade testbäddarna vänder sig till en bred målgrupp och erbjuder stöd som kan nyttjas av företag, offentlig sektor samt personer med teknik- eller affärsidéer som ännu inte startat företag.

Ett exempel på en tillämpad testbädd kan vara att koppla samman Edtech (digitalisering av utbildning och lärande) med industrins behov inom kompetensförsörjning. Om man använder befintliga tekniska lösningar inom utbildningssystemet kan t ex digitala utbildningar eller instruktioner på olika språk användas inom industrin. Det innebär att man kan komma förbi språkbarriärer och göra utbildningen när som helst i tiden. Även nya användningssätt av befintlig teknik som att till exempel kunna använda AR (Augmented Reality – förstärkt verklighet) för att lära sig svetsa digitalt kan genomföras. Detta kan underlätta för industrin att utbilda personal och rekrytera ny kompetens.

För att lyckas med detta måste industrins behov och medverkan vara i fokus. Kartläggningsdelen av industrins behov kan göras som en del av projektet CoSkill.

Det finns också behov av att bygga upp nya gemensamma demonstrationsytor där målgruppen finns med. Det kan tex vara en stadsdel där man testar och utvecklar nya tekniker i samverkan med boende eller öppna digitala plattformar där flera företagare och kunder är med och utvecklar nya tjänster tillsammans. Ett exempel på en demonstrationsyta riktad till medborgare är VISBO, Karlskrona Kommuns tekniklägenhet med smarta lösningar som underlättar vardagen för seniorer, exempelvis genom sensorer som känner av om ytterdörren är låst, kaffebyggaren är avstängd mm. Ett annat exempel är Smarta Samhället, Region Blekinges utställning som samlar några delar av digitaliseringens möjligheter på ett lätttsamt sätt, exempelvis genom att demonstrera det smarta hemmet, digital teknik för vård på distans, nya lösningar för digitalt lärande, och obemannade butiker.

Tillämpade testbäddar kommer också att kunna underlätta nya samarbeten t ex genom att mindre företag lättare kan hitta samarbete med BTH. Det möjliggör i slutändan ett mer effektivt nyttiggörande av BTHs kunskaper och forskning i näringslivet.

För att lyckas med arbetet med tillämpade testbäddar behöver en kartläggning göras av vilka testbäddar som finns och vilken inriktning de har. Insatser för att marknadsföra testbäddarna mot målgrupper är en nyckel till att få organisationer att använda testbäddarna. Verksamheten i testbäddarna behöver inriktas till att aktivt söka upp företag och vara uthållig i sina kontakter och samarbeten. Kartläggningen av testbäddar och demonstrationsytor i regionen kan göras som en del av projektet CoDev. Efter kartläggningen behöver arbetssätt utvecklas och testbäddarna marknadsföras. Detta arbete bedrivs lämpligen gemensamt för alla testbäddar.

Användande av befintliga testbäddar behöver ökas och det kan ske genom att Region Blekinge uppmanar sin egen verksamhet att använda testbäddarna på ett systematiskt sätt samt uppmanar andra offentliga aktörer tex kommuner att använda befintliga testbäddar. Det är viktigt att få offentlig sektor att använda testbäddarna mer för ett ökat innovationstänk.

Även en öppen innovationsportal behövs. En öppen innovationsportal är en digital yta där behov som finns i näringsliv och samhälle beskrivs och kan matchas med någon som vill vara med att bidra till lösningar på behovet. Detta är en yta där man kan driva utmaningsdriven innovation genom att vara öppen och transparent kring såväl behov som metoder och processer. Det är inte kopplat till att man köper en lösning eller ger ett konsultuppdrag. Genom att företag och organisationer är öppna och transparenta med sina behov kan till exempel entreprenörer, studenter, forskare, eller företag bidra till att ta fram lösningar på verkliga behov. Region Blekinge skulle under 2021 kunna skapa en öppen digital innovationsplattform eller göra ett event där man delar information om behov och bjuder in till exempel entreprenörer och studenter till att arbeta med förslag på lösningar under en begränsad tid. Eventet kan göras årligen med start 2021. Genom att vara öppen med information om behov kan regionen driva innovation och hitta nya lösningar på sina behov.

2. Ökad kompetens och innovationsförmåga

Kunskapen om digital omställning behöver öka i både företag och offentlig sektor för att kunna se möjligheterna med förändrade arbetssätt och ny teknik som tex 5G, Internet of Things (IoT), Artificiell Intelligens (AI), Virtual Reality (VR), Augmented Reality (AR). Kunskapshöjande insatser behövs på olika nivåer i organisationerna, både på ledningsnivå och på operativ nivå. Detta för att kunna driva både omställning och tillämpning av ny teknik.

Behovsanalysen och genomförande av kompetenshöjande insatser kan i första hand genomföras genom projekten CoDev, CoSkill och CoTourism för deras respektive målgrupper. Det kan finnas behov av kompletterande analyser och kartläggningar.

Region Blekinge behöver öka tempot i sin egen kompetensutveckling inom digitalisering och tillämpning av ny teknik. Detta bör ske på både på lednings och operativ nivå. Genom sina samverkansyturor kan Region Blekinge påverka och driva utveckling inom kompetensområdet i övrig offentlig sektor i Blekinge.

3. Stöd för digital omställning

Region Blekinge använde en del av sina regionala utvecklingsmedel under våren 2020 till sk omställningscheckar för näringslivet. En stor del av stödet användes för insatser kopplat till digital omställning i företagen. Ett fortsatt och förstärkt omställningsstöd behövs för att ytterligare öka takten i den digitala omställningen. Stödet behöver riktas till företag och även till offentlig sektor och i möjligaste mån kunna användas till både investering och köp av tjänster. Ett stöd för digital omställning behöver samordnas med insatser i projekten beskrivna ovan.

Förutsättningar för att lyckas med omställning och återstart

För att lyckas med fortsatt omställning i en högre takt så behövs ett ökat regionalt samarbete och en mer tillåtande attityd till förändring. Samarbete behövs över gränser (kommun, region och organisationsgränser) för Blekinges bästa. Omställning behöver även ske genom tillit och mod och gemensamma mål för att få genomslag. Politiker har ett ansvar för detta och Blekinge behöver politiker som gynnar utveckling på sikt och är långsiktiga i sina beslut och inriktningar. I detta arbete är det viktigt med gemensamma ambitioner som är överordnat ändringar i politiskt styre i kommun och region.

För att omställningsarbete ska lyckas behöver det drivas med uthållighet och långsiktighet som en del av ordinarie verksamhet. Det är svårt att enbart driva långsiktig utveckling baserat på projektmedel med tydliga slutdatum. Det är inte säkert att man får den långsiktighet som krävs och det finns en risk att utlysningar av projektmedel inte avser det som mest hade behövts för utvecklingen eller under den tidsperiod som arbetet behöver göras. För att kunna hålla i taktspinnen och styra vad som ska göras är det viktigt att Regionen avsätter egna medel dvs att en del av skatteintäkterna används till omställning. Detta för att frågorna om omställning ska tas på allvar.

Region Blekinge är den region i Sverige som avsätter näst minst egna medel (år 2018), både i absoluta tal och i förhållande till antal invånare. Blekinge var en av de regioner som fick mest statliga kompensatoriska bidrag (tex 1:1 medel) och trots det var den totala nivån på utvecklingskapital för 2018 lägre än både Kalmar och Kronoberg och bland de lägsta i riket. Region Blekinge avsätter 2020 mer egna medel till regional utveckling och kommer ökas ytterligare under 2021.

Avslutningsvis vill arbetsgruppen lyfta fram att den situation som Covid-19 innebär kan användas för att driva på förändringarna – förändringar som Blekinge och Blekinges näringsliv kommer ha nytta av framöver. Det gäller att ta tillvara på tillfället.